EXPLORACIÓ DE LES VIOLÈNCIES MASCLISTES I LA CULTURA DE LA VIOLACIÓ

Dra. Carmen Mañas Viejo. Universitat d'Alacant
Carmen.mavi@ua.es
Doctoranda Vanessa Mendoza Cortés. UnIversitat d'Andorra
vmendoza@uda.ad

LES VIOLÈNCIES SEXUALS CAP A LES DONES

La violència contra les dones és un atemptat contra els drets humans

La violència sexual és definida per l'OMS (2003) com a *"tot acte sexual, la temptativa de consumar un acte sexual, els comentaris o insinuacions sexuals no desitjats, o les accions per a comercialitzar o utilitzar de qualsevol altre forma la sexualitat d'una persona per mitjà de la coacció per part d'altre, independentment de la relació amb la víctima, en qualsevol àmbit, inclosa la llar o el lloc de treball".* La violència sexual es pot dur a terme, per part d'un o diversos agressors. Les formes i els contextos de la violència sexual poden ser molt variats i produir-se en circumstàncies i àmbits molt diversos.

TIPUS DE VIOLÈNCIES SEXUALS CONTRA LES DONES

- Als Mitjans de comunicació.
- Pornografia.
- Tracta d'éssers humans amb finalitat d'explotació sexual.
- Pràctiques culturals. (Ablació).
- Als conflictes armats.
- Selecció de sexe als naixements.
- Al món laboral.
- A la llar.

LES VIOLÈNCIES MASCLISTES: DADES I FETS

L'Agència Europea de Drets Fonamentals (FRA, en les seves sigles en anglès) realitzà una enquesta sobre violències masclistes publicada el 2014, Basada en entrevistes personals a 42.000 dones dels 28 estats membres de la Unió Europea (1.500 entrevistes per país a dones de 18 a 74 anys residents a la UE).

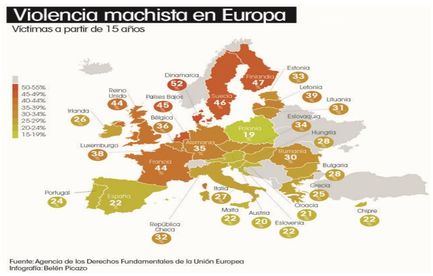

- El 98% dels autors de la violència sexual són homes.
- Una de cada 20 dones majors de 15 anys de la UE ha estat violada.
- Una de cada 10 dones ha sofert violència sexual per part de la seva parella o exparella.
- Una de cada 10 víctimes de violència sexual per part de la parella va ser agredida per més d'un agressor en l'incident més greu.
- Al voltant de 3,7 milions de dones havia sofert violència sexual en l'últim any de l'enquesta.

BASES I CONSTRUCTES DE LA CULTURA DE LA VIOLACIÓ

(Marc teòric)

DIMENSIÓ POLÍTICA DE LA SEXUALITAT. REVOLUCIÓ SEXUAL FEMENINA? (Cobo, 2018)

Als anys 60 es va donar l'anomenada revolució sexual a nombrosos països del món occidental, desafiant els codis tradicionals de la concepció de la moral, el comportament, i les relacions sexuals. Aquesta revolució ja fou qüestionada en el moment per autores com Kate Millet i Sualimth Firestone pel biaix patriarcal i capitalista de la nova normativa sexual. Elles van dir que una alliberació a mitges, podia suposar una major cosificació i mercantilització dels cossos de les dones (Bedia 2019)

Algunes autores contemporànies ja diuen que si, que efectivament la revolució sexual només va servir als propòsits masculins , ja que era una proposta que neix des dels homes, i que van ser els únics beneficiaris. Tanmateix i amb el pas del temps, s'ha comprovat com només el feminisme radical criticà la suposada revolució sexual femenina sota els preceptes i en base a la concepció patriarcal de tot. (Corbó 2017).

PROCÈS DE SOCIALITZACIÓ: RELACIONS ENTRE APRENENTATGE I DESENVOLUPAMENT

Des de Piaget fins al neoconstructivisme actual s'estudia com el llenguatge influeix en la construcció d'esquemes mentals, quan socialment el llenguatge exclou el femení, i només es nomena en masculí, queda fora en l'esquema mental l'acció del femení i per tant de les dones (Wigdor, G. 2016) Amb tot creixem amb el miratge que existeix igualtat entre homes i dones, teoria que la dialèctica constructiva feminista posa de manifest al demostrar que durant els anys de creixement i aprenentatge sembla que hi ha igualtat però no és real, ja que no existeix una constatació real de l'equiparació dels rols. (Zapata, 2016).

Cal destacar que en el procés de socialització diferenciada entre els nens i les nenes hi ha una romantització de la violència en les relacions, a on hi ha un mecanisme d'instauració del domini, que és dona en dos temps: 1- La seducció i 2- La submissió. Tanmateix Carbó (2017) posa de manifest com la matriu de la violència sexual masclista sobre les dones assenyala que el nucli de la construcció sexual masculina i de la masculinitat està marcada per la irresponsabilitat i en canvi el nucli de la construcció de la sexualitat femenina es basa en responsabilitzar a les dones de que la relació sexual sigui controlada i/o adaptada. Sempre hi ha alguna cosa a dir de la conducta sexual de les dones, sempre hi ha alguna cosa per culpabilitzar a les noies d'una agressió sexual, en canvi, de l'agressor mai se'n diu res. Construint així els privilegis sexuals masculins sobre la submissió sexual de les dones, potenciant així la cultura de la violació, que és manifesta amb un seguit de conductes, pensaments i paraules com ara;

- Culpar a la víctima de l'agressió. (ella anava beguda, sola, amb minifaldilla…)
- Treure gravetat a les agressions
- Fer acudits sexualment explícits que poden ser degradants
- Cosificar les dones.
- Tolerar l'assetjament sexual

Imatge retirada després de ser denunciada

- Veure la masculinitat com quelcom de dominant i agressiu
- Veure la feminitat com a submissió i passivitat
- Pressuposar que només violen a dones amb una vida sexualment activa
- Pensar que en una relació de parella és impossible la violació

UN EXEMPLE ACTUAL; LA MANADA. 2016

La desconnexió moral te com a objectiu no reconèixer o no acceptar que s'està agredint sexualment a una dona. Els mecanismes bàsics que s'utilitzen són:

Negar que hi ha una falta moral utilitzant un llenguatge eufemístic, justificant la mateixa conducta i el menyspreu o la distorsió de les conseqüències.	Difuminar la diferencia dels papers morals per mitjà de l'atribució de la culpa a l'altre i la dispersió de la responsabilitat.	Deshumanització de la víctima i normalitzar la violencia sexual
: Primer mensaje de un miembro del grupo tras la agresión: *–Buenos días* *–Follándonos a una entre los 5. (Lenguaje eufemísto para referirse a la violación)* *–Jajaja.* *–Todo lo que cuente es poco.* *–Puta pasada de viaje.* *–Hay vídeo.* *–Cabrones os envidio.* *–Esos son los viajes guapos. (apoyo del endogrupo ante una agresión, justificación moral grupal)* *–jajajajajajajsajajaja* *(Diari 13 en la seva versió digital)*	Atribueixen la culpa a la víctima i ells es declaren innocents durant tot el procés judicial. Desplacen la responsabilitat del que va passar cap a la víctima i la difuminen donant-li a ella la culpa	Un mes abans de l'agressió de San Fermin Ángel B.F. diu el 24 de juny: "Portem burundanga? (...) Tinc reinoles tiradets de preu. Per a les violacions. Cal començar a buscar el cloroform, els reinoles, les cordes... per no agafar-nos els dits perquè després volem violar tots". (lainformación.com)

CONCLUSIONS

- Fan faltes polítiques educatives des d'una perspectiva de gènere que desactivin els contextos desencadenants de les situacions de domini i control.
- Utilizar el Neo-Construccionisme dialèctic confrontat des de la infantesa per desenvolupar el valor del que és personal i poder construir mapes i esquemes mentals que siguin realment igualitaris.
- La cultura de la violació en conjunt amb els mecanismes de desconnexió moral i la pertinença a un grup poden fomentar les agressions sexuals de forma individual o col·lectiva.
- El depredador sexual no neix, es construeix i creix en una societat que ho permet.
- És necesita la perspectiva de gènere en tots els àmbits de la vida per poder assolir una societat realmente justa i igualitària per a les dones.

Ref. bibliogràfiques:

Albertín Carbó P. (2017) Abriendo puertas y ventanas a una perspectiva psicosocial feminista: Análisis sobre la violencia de género. Psicoperspectivas. Individuo y Sociedad, 16(2), 79-90. DOI: 10.5027/psicoperspectivas-vol16-issue2-fulltext-1021
Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory.* Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
Bandura, A. (1990). Selective activation and disengagement of moral control. *Journal of Social Issues, 46*(1), 27-46. doe: 10.1111/j.1540-4560.1990.tb00270.x.
Bandura, A., Barbaranelli, C., Caprara, G-V., & Pastorelli, C. (1996). Mechanisms of moral disengagement in the exercise of moral agency. *Journal of Personality and Social Psychology, 71*(2), 364-374. doi: 10.1037/0022-3514.71.2.364.
Bandura, A. (1991). Social cognitive theory of self-regulation. *Organizational behavior and human decision processes*, *50*(2), 248-287.
Bandura, A. (1999). Moral disengagement in the perpetration of inhumanities. *Personality and Social Psychology Review, 3*(3), 193-209. doi: 10.1207/s15327957pspr0303_3.
Bandura, A., Caprara, G-V., & ZsoInai, L. (2000). Corporate transgressions through moral disengagement. *Journal of Human Values, 6*(1), 57-64. doi: 10.1177/097168580000600106
Bard Wigdor, G. (2018). "Las violencias romantizadas: masculinidades hegemónicas en el capitalismo tardío y heteropatriarcal". Aposta. Revista de Ciencias Sociales, 77, 59-100, http://apostadigital.com/revistav3/hemeroteca/gbard.pdf
Bard Wigdor, G. (2016) AFERRARSE O SOLTAR PRIVILEGIOS DE GÉNERO: SOBRE MASCULINIDADES HEGEMÓNICAS Y DISIDENTES. Península vol. XI, núm. 2. 101-122
Bedía, R. C. (2019). El imaginario pornográfico como pedagogía de la prostitución. *Oñati socio-legal series*, *9*(1), 6-26.
Connell, R. W., Messerschmidt, J. W., & Fernandes, F. B. M. (2013). Masculinidade hegemônica: repensando o conceito. *Estudos feministas*, 241-282.
Fahs B, McClelland S. When Sex and Power Collide: An Argument for Critical Sexuality Studies. THE JOURNAL OF SEX RESEARCH, 53(4-5), 392–416, 2016
Ferguson, M. A., and Ford T. E.,(2008) disparagement humor. A theorical and empirical review of psycoanalytic, superiority, and social identity teories. Humor: International journal of humor reserch. 21 (3), 283-312.
Kalra, G., & Bhugra, D. (2013). Sexual violence against women: Understanding cross-cultural intersections. *Indian Journal of Psychiatry*, *55*(3), 244.
Maestre-Brotons, A. (2017). Mitos sexuales masculinos: Casanova y Drácula en Historia de mi muerte de Albert Serra (2013).
Makin, D. A., & Morczek, A. L. (2015). The dark side of internet searches: A macro level assessment of rape culture. *International Journal of Cyber Criminology*, *9*(1), 1.
Martineau, W.H. (1972). "A model of the social functions of humor". En J.H. Goldstein y P.E. McGhee (Eds.), *The Psychology of Humor*. New York: Academic Press.
Page, T.E., Pina, A., & Giner-Sorolla, R. (2015). 'It was only harmless banter !' The development and preliminary validation of the moral disengagement in sexual harassment scale. Aggressive Behavior, 42, 254-273. doi : 10.1002/ab.21621.
Pérez-Jiménez, D., & Orengo-Aguayo, R. E. (2012). Estereotipos sexuales y su relación con conductas sexuales riesgosas. *Revista puertorriquena de psicologia*, *23*(2), 48
- Phipps, Alison (2016) '(Re)theorising laddish masculinities in higher education', in Gender and Education DOI: 10.1080/09540253.2016.1171298 http://dx.doi.org/10.1080/09540253.2016.1171298
- Phipps, Alison, Ringrose, Jessica, Renold, Emma and Jackson, Carolyn (2017) 'Rape culture, lad culture and everyday sexism: researching, conceptualizing and politicizing new mediations of gender and sexual violence', in Journal of Gender Studies DOI:10.1080/09589236.2016.1266792
- Thomae, M., & Pina, A. (2015). Sexist humor and social identity: The role of sexist humor in men's in-group cohesion, sexual harassment, rape proclivity, and victim blame. *Humor*, *28*(2), 187-204.
- Vance, K., Sutter, M., Perrin, P. B., & Heesacker, M. (2015). The media's sexual objectification of women, rape myth acceptance, and interpersonal violence. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, *24*(5), 569-587.
- Vasquez, E. A., Ball, L., Loughnan, S., & Pina, A. (2018). The object of my aggression: Sexual objectification increases physical aggression toward women. *Aggressive behavior*, *44*(1), 5-17.
- -Zapata, K. S. (2016). Del dicho al hecho… Las ideologías de género que sustentan las masculinidades hegemónicas. *La Manzana de la Discordia*, *9*(2), 57-73.